

УДК 339.544

Г. Я. Глуха,

к. е. н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки та економічної теорії
Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля

МЕХАНІЗМИ ВПЛИВУ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА ЕКОНОМІЧНУ ДИНАМІКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

G. Glukha,

PhD, associate professor of Economic Theory and International Economics Department,
Alfred Nobel University, Dnipropetrovsk

BUDGET POLICY MECHANISMS AS A CRUCIAL FACTOR FOR THE STATE ECONOMIC DEVELOPMENT

Стаття присвячена дослідженню бюджетної політики як фактору економічного зростання держави. З'ясовано сутність, завдання та особливості бюджетної політики держави. Продемонстровано залежність економічного зростання від результативності бюджетної політики. Виявлено основні закономірності впливу бюджетної політики держави на забезпечення стабільного та ефективного економічного зростання національної економіки. Проаналізовано зв'язок бюджетного дефіциту та економічної динаміки. Розглянуто значення державного боргу, його масштабів у контексті перспектив економічного зростання. У сукупності інструментів бюджетної політики виділено групу аналітично-контрольних інструментів бюджетної політики, яка дозволяє здійснювати аналіз системи суспільних потреб, пріоритетних напрямів впливу на економічну динаміку. Виділено дві функції аналітично-контрольних інструментів. Запропоновано шляхи удосконалення бюджетної політики у площині досягнення цілей політики економічного зростання національної економіки.

The article focuses upon the budget policy as the key factor for the state economic growth. Budget policy essence, objectives and peculiarities have been identified. In addition it has been stated that socio-economic policy directly depends on the budget policy efficiency. It has been demonstrated what budget policy factors in particular can provide sustainable economic growth. Budget deficit and economy dynamics have been analyzed. National debt as the main obstacle to the economic growth has been considered. Among the budget policy instruments we have identified budget policy analytical and controlling ones. They enabled us to analyze social needs system and to determine the priority areas that impact the budget policy. Analytical and controlling instruments possess 2 main functions. We have proposed the number of measures within the budget policy to improve state economic development.

*Ключові слова: економічне зростання, бюджетна політика, інструменти бюджетної політики.
Key words: economic growth, fiscal policy, fiscal policy instruments.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Реалізація сукупності цілей як на макро-, так і на інших соціально-економічних рівнях потребує забезпечення сталого економічного зростання. Тому є очевидним, що підтримання стабільних темпів зростання національної економіки є однією з найголовніших цілей діяльності будь-якого суспільства на будь-яких етапах його цивілізаційного розвитку. Одночасно треба зазначити, що існує чимало різноманітних факторів, від ефективності використання яких залежить загальний рівень економічного благополуччя суспільства і перспективи подальшого економічного розвитку країни.

Особлива роль серед зазначених чинників справедливо відводиться бюджетній політиці держави, яка має прямий та опосередкований вплив на будь-які сфери господарської діяльності суспільства. Тому важливим завданням для держави, яка прагне забезпечити прийнятний рівень економічного розвитку, постає налагодження ефективно функціонуючої бюджетної системи, здатної, як акумулювати необхідні фінансово-грошові ресурси, так й забезпечувати їх зважений розподіл та найефективніше використання.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Окремим питанням, що пов'язані з різноманітними аспектами економічного зростання та розвитку держа-

ви, а також їх взаємозв'язку з бюджетною політикою та бюджетним процесом присвятили свої роботи чимало вчених, зокрема: Драчук Ю. [1], Запатріна І. [2], Івашина О. [3], Лютий І. [4], Музика-Стефанчук О. [5], Небрат В. [6], Огонь Ц. [7], Піхоцький В. [8], Радіонов Ю. [9], Харазішвілі Ю. [10], Шевчук В. [11] та інші. Проте економічні відносини, економічне середовище є динамічними системами, постійно виникають нові моменти та проблеми, все частіше виникають економічні рецесії, все більш нестабільною стає динаміка економічного зростання, що безумовно актуалізує питання більш глибокого дослідження всієї системи факторів, що впливають на економічне зростання, й зокрема такого важливого серед них, як формування та забезпечення ефективною бюджетної політики держави в контексті її впливу на економічну динаміку.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Основною метою даного наукового дослідження є виявлення механізмів та шляхів впливу бюджетної політики держави на забезпечення стабільного й ефективного суспільно-економічного розвитку національної економіки.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Необхідно насамперед зазначити, що економічне зростання не обмежується тільки економічною сферою, але й стосується соціальних, культурних, політичних та інших

процесів. Це дає підстави стверджувати, що економічне зростання держави не можна розглядати поверхнево, зокрема, виключно як показник суто економічної діяльності усієї сукупності господарюючих суб'єктів, пов'язаної з постійним збільшенням обсягів виробництва товарів і послуг з метою задоволення існуючих суспільних потреб. Напевно, це було б значним спрощенням ситуації.

На нашу думку, у методологічному плані важливо підтримати позицію, згідно з якою економічне зростання розглядається водночас як загальний результат економічної діяльності та як процес економічної діяльності, який послідовно й безперервно здійснюється на всіх рівнях економічної системи [3, с. 10]. При цьому необхідно розуміти, що умовою найбільш стабільного суспільного економічного зростання є оптимізація процесів в економічній системі, що дозволить державному механізму діяти ефективно й безперебійно. Іншими словами, ефективнодіючий державний механізм, збалансоване функціональне поєднання всіх його складових треба вважати дуже важливою передумовою економічного зростання та розвитку національної економіки.

З іншого боку, при дослідженні питання економічного зростання національної економіки, передусім, необхідно виходити з того, що основним, багатфункціональним ресурсом необхідного забезпечення ефективнодіючого державного механізму регулювання, що формує вектор економічного розвитку, сприятливої економічної динаміки можуть бути грошово-фінансові потоки, які надходять у розпорядженні держави.

Таким чином, беручи до уваги все вищесказане, можна стверджувати, що стає зростання економічної системи держави залежить, насамперед, від цілеспрямованої державної економічної політики, яка здатна визначити найефективніші моделі забезпечення фінансової стабільності, сформувані механізми реалізації поставлених цілей у рамках основних функцій та сфер відповідальності державних інститутів.

За таких умов, при аналізі впливу фінансової системи на економічне зростання та з'ясовуючи її роль, у першу чергу, справедливо звертати увагу на її основну складову — бюджетну політику. Адже саме вона визначає напрями функціонування фінансів, напрями грошових потоків, які багаті авторів справедливо порівнюють з кровоносною системою національної економіки, дозволяє забезпечити цільове використання фінансових ресурсів, реалізувати основні пріоритетні цілі економічного розвитку тощо.

Достатньо широко розповсюджена думка, що саме внаслідок соціально-економічних та системних суперечностей розвитку держави склалися організаційно-правові й економічні передумови формування та розвитку сучасної бюджетної системи в її загальному розумінні. Таким чином, бюджетна політика проявляє себе як механізм, який дозволяє державі у змішаній економіці реалізувати свої функції, підтримуючи баланс інтересів держави, регіонів та різних соціальних груп. Зростання значення й ролі бюджетної системи як складової економіки і фінансової системи держави дозволило викремити самостійну роль бюджетної політики у рамках фінансового регулювання [4, с. 14].

Можна в цілому погодитися з виділенням основних завдань бюджетної політики, якими зокрема називають: 1) сприяння досягненню стійких темпів економічного зростання в країні, оптимізації економічної динаміки; 2) ефективний розподіл та оптимальне використання публічних витратків; 3) забезпечення відповідальності всіх суб'єктів бюджетного процесу за виконання прийнятих зобов'язань; 4) балансування бюджетів на усіх рівнях; 5) чітке та неухильне дотримання норм бюджетного законодавства суб'єктами бюджетного процесу [5, с. 143]. Хоча, зрозуміло, що досить часто бюджетна політика в реальності є певним компромісом між економічною ефективністю та соціальними функціями, між політичною доцільністю та об'єктивними пріоритетами та іншими процесами.

У цілому, оцінюючи ефективність політики управління бюджетним процесом необхідно проаналізувати, по-перше, її соціальний характер, тобто здатність урахування інтересів усіх категорій зацікавлених суб'єктів, та, по-друге, наскільки реалізується контрольна функція. У свою чергу, саме контроль руху бюджетних коштів здатний забезпечити досягнення соціально-економічних цілей держави та реалізацію її функцій, забезпечити умови для подальшого стабільного розвитку.

Очевидно, що у таке розуміння дозволяє сприймати ефективно сформований державний бюджет, як передумову для забезпечення економічного зростання національної економіки, точніше бюджет створює мотиваційні механізми для забезпечення відповідного впливу на поведінку суб'єктів економічної діяльності, що у свою чергу позитивно або негативно позначається на економічному зростанні.

Як відомо, основним агрегованим макропоказником, зміна якого дає інформацію про стан національної економіки є валовий внутрішній продукт (ВВП). Зважаючи на це, залежність між економічним зростанням держави та її бюджетною політикою можна простежити, досліджуючи динаміку ВВП в Україні, а також тенденції змін у доходах та видатках державного бюджету як основного індикатора обсягів, масштабів реалізації бюджетної політики держави (рис. 1).

Виходячи з проведеного аналізу вибраних щорічних статистичних даних в Україні за останні 8 років, можна відзначити, що тенденції змін (тренди) всіх вищезазначених макроекономічних показників збігаються. Зокрема, цифри характеризують наступні факти: відповідно, у ті роки, коли показники ВВП зростали у порівнянні з попереднім періодом, у тому ж самому напрямі змінювалися доходна та витратна частини державного бюджету. Іншими словами, позитивна зміна доходів й витрат кореспондується з позитивною економічною динамікою, що оцінюється на основі показника ВВП.

Можна припустити, що залежності між динамікою ВВП та фундаментальними характеристиками бюджетного процесу є достатньо складними. Насамперед констатуємо те, що показують результати аналізу: існує суттєва залежність між тенденціями зміни базових результатів бюджетного регулювання та економічного зростання національної економіки. Так, наприклад, під час кризи, коли очікуваним є зменшення темпів зростання виробництва та ВВП, надходження державного бюджету скорочуються, як у 2009 році. У свою чергу, зниження державних витратків через зменшення бюджетних надходжень уповільнює вихід економіки з кризового стану, тобто зміну фази рецесії на фазу зростання ВВП. Зворотна ситуація — "розігрів" витрат державних коштів у фазі піднесення економіки можуть зумовити її "перегрів".

Незбалансованість доходів та витратків державного бюджету, порушення певною мірою критичності їх співвідношення, наявність державного боргу можна розглядати як неминучі наслідки стабілізаційної макроекономічної політики держави. Проте вважається, що така політика, сприяючи зростанню ВВП на стадіях спаду та стримуючи його надмірне зростання під час піднесення, робить можливим досягнення збалансованості показників державного бюджету в довгостроковому періоді [1, с. 5]. Таким чином, поточна незбалансованість може вважатися своєрідною суспільною або макроекономічною платою за стратегічну або довготривалу стабільність економічного розвитку.

Аналізуючи щорічні показники доходів та витратків державного бюджету України, доцільно звернути особливу увагу на існування тенденції стійкого збільшення бюджетного дефіциту, розмір якого варіюється у достатньо широких межах: від 3,6 млрд грн. у 2006 році до 68,6 млрд грн. у 2013 році. Цю тенденцію потрібно характеризувати як загрозливу.

Наявність зазначеною тенденції, на жаль, не може свідчити про здоров'я та нормальну тривалу життє-

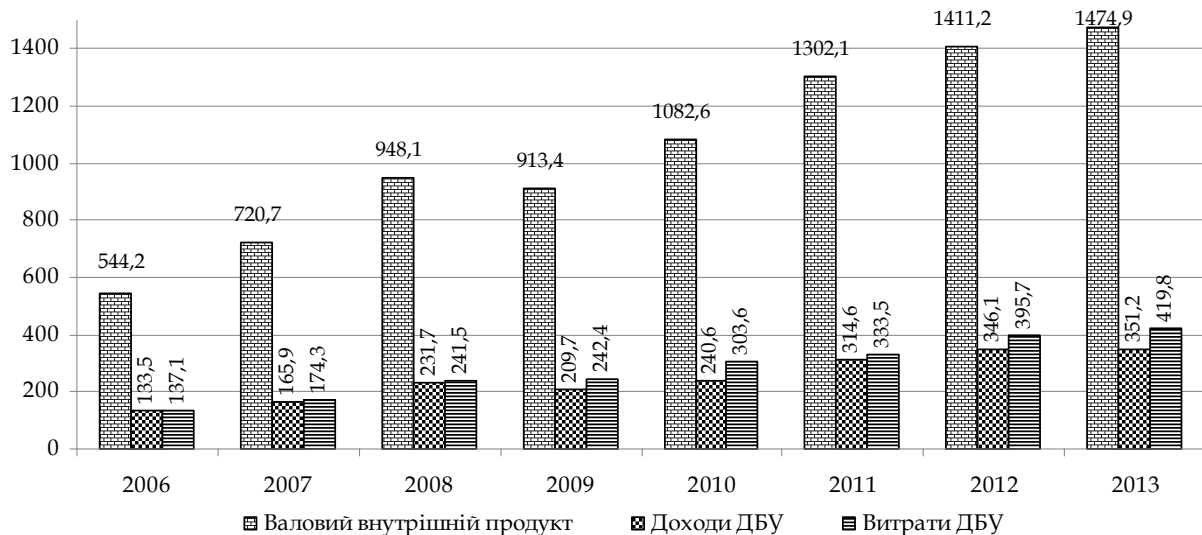

Рис. 1. Співставлення динаміки ВВП та результатів реалізації бюджетної політики в Україні, млрд грн.

Джерело: складено за офіційними даними [12; 13].

здатність економічної системи держави та є індикатором існування проблеми оптимальності при використанні бюджетних коштів [9, с. 52].

Треба погодитися з думкою про те, що постійне збільшення дефіциту публічного бюджету має серйозні негативні наслідки, зокрема: погіршення динаміки промислового виробництва; прискорення інфляції; підвищення процентної ставки; зменшення пропозиції грошової маси тощо [11, с. 11]. Більше того, тривале зберігання бюджетного дефіциту, постійно збільшує розмір державного боргу, та відповідно зменшує можливості уряду у проведенні стабілізаційної політики [10, с. 33—34].

Державний борг сам по собі помилково розглядати як суто негативне явище. Значення має не наявність державного боргу самого по собі, а його масштаби та динаміка. Складові елементи державного боргу потрібно періодично та своєчасно погашати, по державному боргу необхідно також сплачувати проценти. Значення має розподіл державного боргу, його виплат, по певним часовим періодам та відповідні масштаби виплат. Значні обсяги державного боргу зумовлюють необхідність виділення коштів для повернення боргу та сплати процентів на його обслуговування. Це може бути вирішальною причиною хронічного та небезпечного дефіциту державного бюджету, замикаючи коло ризиків: дефіцит державного бюджету — зростання державного боргу — дефіцит державного бюджету.

Виконання кредитних зобов'язань (повернення боргів, виплати процентів) означає виведення певних сум державних коштів за межі програм економічного розвитку національної економіки. Компенсатором цих втрат може бути тільки підвищення темпів економічного зростання, що має сприяти збільшенню бюджетних надходжень та відповідно появі нових можливостей для державних капіталовкладень. Напевно, ми зараз показуємо ідеальну ситуацію, суть якої у тому, що запозичення були продуманими та прорахованими з точки зору їх ефективності, впливу на економічну динаміку, й це відображається на поточній економічній ситуації. Але, скорше за все, це думка дійсно "ідеалістична", на практиці, щонайменше України, державні запозичення — це не абсолютний ресурс економічного зростання. Функції державних запозичень є багатограними й часто внутрішньо суперечливими. В цілому, особливо важливого значення набувають стратегічні державні рішення, в тому числі вибір правильних джерел фінансування та зважене використання бюджетних інструментів. При цьому вибір та реалізація стратегічних пріоритетів є вирішальним фактором отримання тих чи інших результатів. Зрозуміло, що серед останніх головним індика-

тором має бути рівень поточного та перспективного економічного зростання.

Одночасно важливо й не перебільшувати значення бюджетної політики в системі факторів економічного зростання. Ми можемо сказати, що ситуація в макроекономічному регулюванні виглядала би занадто просто, якщо б тільки правильно налагодження системи регулювання, зокрема бюджетного, призвело би до майже автоматичного досягнення стабільного економічного зростання. Існує ціла група інших факторів — наприклад, зміна кон'юнктури важливих для національної економіки світових ринків, зовнішньоекономічна політика держав або їх об'єднань, а також ряд інших.

Аналіз свідчить, що потенційно держава має у своєму розпорядженні різні інструменти впливу або реалізації бюджетної політики. Дослідники сукупність інструментів механізму реалізації перерозподілу та використання фінансових ресурсів держави поділяють на дві групи: адміністративно-правові та економічні інструменти. При цьому до адміністративно-правових інструментів можна віднести законодавчо визначені норми, які регламентують державну акумуляцію, подальший розподіл та, відповідно, перерозподіл грошових доходів громадян і суб'єктів підприємницької діяльності, а також фінансування певних видатків через структурні рівні загального бюджетного механізму. У свою чергу, до економічних інструментів можна віднести насамперед: оптимізацію обсягів, структури доходів та видатків бюджету, проведення відповідної політики міжбюджетних відносин, дефіцит бюджету та державний кредит [4, с. 18].

На нашу думку, до зазначених вище двох груп інструментів механізму бюджетної політики держави доцільно додати ще одну групу аналітично-контрольних інструментів (рис. 2). До таких інструментів можна віднести аналіз системи суспільних потреб, обґрунтування пріоритетів, розрахунки різних впливів (перш за все, що стосується впливів на економічну динаміку), вибір та застосування оціночних індикаторів ефективності політики держави та ін.

У цілому, необхідно підкреслити, що адміністративно-правові інструменти, як правило, пов'язують з реалізацією нормативної функції бюджетної політики, яка знаходить у прямій залежності від законодавчого, політичного та соціально-економічного вектора внутрішньо та зовнішньої політики держави. Ці інструменти є менш динамічними, а їх використання пов'язане, насамперед, із завданням забезпечення узгодженості взаємовідносин держави та регіонів, держави та окремих груп суб'єктів. Це й інструментарій розподілу та закріплення певних функцій бюджетної політики за різними її суб'єктами. Це, можемо сказа-

ти так, кроки створення фундаментальних основ та параметрів діяльності. Тут закладаються й основи, можливості та механізми реагування та регулювання умов та параметрів економічного зростання.

У той же час, використання тих чи інших економічних інструментів обумовлюється закономірними ринковими процесами, зокрема циклічністю економічного розвитку, ринковою кон'юнктурою, тобто, необхідністю адаптації бюджетної політики держави до тенденцій і закономірностей сучасної суспільно-економічної ситуації. [4] Таким чином, економічні інструменти можна назвати тактичними інструментами впливу на макроекономічному рівні на умови економічного зростання.

Що стосується аналітично-контрольних інструментів, то вони, по-перше, виконують, на нашу думку, своєрідну "обслуговуючу" роль для правильної побудови системи адміністративно-правових та економічних інструментів. Ця роль — постачання необхідної, правильно підібраної та обробленої інформації. Але крім "обслуговуючої" ролі ця група інструментів виконує й власну роль. Це проведення "інтелектуального контролю": формування бази індикаторів результативності бюджетної політики, ролі різних її суб'єктів, продукування пропозицій щодо підвищення ефективності бюджетного процесу, в тому числі з позиції забезпечення правильного впливу на економічну динаміку, її довготривалі перспективи.

Як відомо, основними джерелами доходів державного бюджету є податкові та інші надходження від економічної діяльності різних категорій суб'єктів господарювання. Однак для розуміння ролі доходів бюджету в забезпеченні економічного зростання країни не так важливо детально проаналізувати всі можливі джерела надходжень, скільки необхідно розробити та втілити дієву систему формування та функціонування доходів державного бюджету (рис. 3). Саме в останньому концентрується кінцевий результат.

Подібна схема державного регулювання доходів бюджету має передбачати побудову дієвого єдиного механізму формування надходжень державного бюджету у контексті виконання зобов'язань та забезпечення відтворення державних коштів [7, с. 27—28]. Тому виконання планових показників доходів бюджету як основи його розвитку має відстежуватися на стадіях виконання, звітування і постійно контролюватися з використанням державно-правових методів контролю щодо регулювання потоків фінансових ресурсів. При цьому важливо не спрощувати функцію контролю. Значений контроль має бути аналітично-оціночним, у тому числі з виявленням можливих прорахунків планового порядку та формування відповідних пропозицій.

При цьому державі не лише обов'язково необхідно приділяти особливу увагу напрямкам формування доходної частини бюджету за рахунок оподаткування діяльності відповідних суб'єктів господарювання, але й обґрунтовано та зважено підходити до проблеми використання державних коштів для забезпечення потреб економічної та інших сфер суспільного життя з метою сприяння соціально-економічному розвитку. Суб'єкти державної політики мають насамперед орієнтуватися на правильне визначення пріоритетних напрямів.

У свою чергу, забезпечення ефективного використання бюджетних коштів сприятиме стабільності фінансової системи держави, стане запорукою розширеного відтворення, позитивного впливу й на кількісній, й на якісній показниках економічного добробуту [6, с. 15].

Звичайно, за кризових умов особливо важкою задачею постає налагодження нормального й ефективного бюджетного процесу. Проте для того, щоб бюджет-

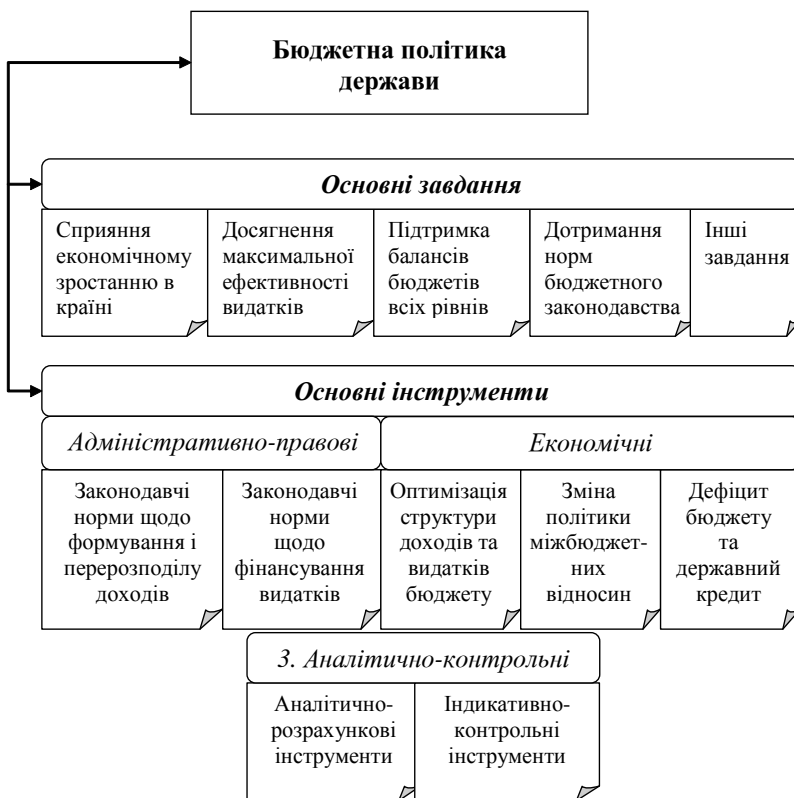

Рис. 2. Основні завдання та інструменти механізму бюджетної політики держави

на політика була ефективною та сприяла соціально-економічному зростанню, а отже й підвищенню якості життя громадян, дослідники, зокрема, рекомендують наступні кроки [8, с. 34—35]:

- створення інфраструктури, адекватної сучасному рівню розвитку ринкової економіки;
- зміцнення потенціалу вітчизняного товаровиробника й посилення його конкурентоспроможності;
- підвищення ефективності державного регулювання економічних процесів;
- створення адекватної матеріальної бази, яка є основою конкурентоспроможності бізнесу;
- забезпечення проведення структурної перебудови господарського комплексу з метою формування його раціональної структури, що відповідає вимогам соціально-економічного розвитку;
- підвищення стимулюючої ролі оплати праці для припинення відтоку кваліфікованих кадрів за кордон;
- підвищення якості людського капіталу, залучення до виробничої та іншої діяльності;
- стимулювання й реалізація інноваційних й інвестиційних проектів.

Окрім того, додатковим фактором підвищення ефективності реалізації бюджетної політики в Україні може стати використання переваг стабілізаційного бюджетного резервного фонду [2, с. 18—20].

Але так чи інакше, всі подібні рекомендації можуть бути, на нашу думку, зведені по суті до створення системного бюджетного механізму, здатного ефективно працювати в усіх його ланках, мати відповідні складові, які б забезпечували його націленість та здатність досягати насамперед економічного зростання. В кінцевому рахунку, це може бути відображенням прагнення держави сформувати бюджетний процес таким чином, щоб досягти якісної та кількісної відповідності доходної та витратної частин державного бюджету в розрізі сучасних та майбутніх вимог економічного зростання та розвитку національної економіки.

ВИСНОВКИ

Проблема взаємозалежності економічного зростання від ефективності реалізації державної бюджетної по-

літики є складною та багатомірною. Аналіз вказує на існування трендів ВВП та фундаментальних показників бюджетного процесу що збігаються. Це можна розглядати як ознаку існування залежності. Остання виявляється через певну систему часових та структурних вимірів, входить до системи процесів більш широкого порядку. В цілому, враховуючи наявність залежності економічного зростання країни від рівня ефективності бюджетної політики, держава зобов'язана формувати та проводити таку бюджетну стратегію, яка б оптимально поєднувала національні та регіональні соціально-економічні інтереси й інтереси різних груп зацікавлених суб'єктів. Адже лише збалансований розвиток приватних і державно-регіональних інтересів має бути визначальним у бюджетній політиці, що повинна реалізовуватися з дотримання критеріїв економічної ефективності, пріоритетності формування та використання бюджету. Причому, досягнення збалансованого державного бюджету шляхом використання наявних інструментів та механізмів — є головною метою та вимогою бюджетної політики, направленої на забезпечення економічного зростання національної економіки, досягнення стабільного, довготривалого зростання економічного добробуту членів суспільства.

Рис. 3. Орієнтовна схема формування доходів державного бюджету

Література:

1. Драчук Ю.В. Державний борг у фінансовій політиці України / Ю.В. Драчук // Формування ринкових відносин в Україні: Збірник наукових праць. — 2005. — № 10. — С. 3—8.
 2. Запатріна І.В. Стабілізаційний фонд і видатки розвитку / І.В. Запатріна // Фінанси України. — 2006. — № 6. — С. 3—20.
 3. Івашина О.Ф. Інституціоналізація економічного розвитку: монографія / О.Ф. Івашина. — Дніпропетровськ: Наука та освіта, 2009. — 284 с.
 4. Лютий І.О. Теоретико-методологічні засади бюджетної політики держави / І.О. Лютий // Фінанси України. — 2009. — № 12. — С. 13—19.
 5. Музика-Стефанчук О.А. Мета бюджетної діяльності у контексті бюджетної політики держави / О.А. Музика-Стефанчук // Право і суспільство: науковий журнал. — 2011. — № 3. — С. 141—146.
 6. Небрат В. Державні видатки в системі регулювання економіки: світові тенденції та вітчизняний досвід / В. Небрат // Вісник КНТЕУ: Науково-практичний журнал. — 2009. — № 2. — С. 12—19.
 7. Огонь Ц.Г. Доходи бюджету як домінанта фінансової стабільності держави / Ц.Г. Огонь // Фінанси України. — 2005. — № 6. — С. 19—28.
 8. Піхоцький В. Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку України / В. Ф. Піхоцький // Фінанси України. — 2010. — № 3. — С. 30—37.
 9. Радіонов Ю. Д. Проблема ефективності використання бюджетних коштів / Ю. Д. Радіонов // Фінанси України. — 2011. — № 5. — С. 47—55.
 10. Харазішвілі Ю. Про взаємозв'язок дефіциту бюджету та макроекономічних показників в Україні / Ю. Харазішвілі, О. Любич // Економіка України. — 2006. — № 6. — С. 31—40.
 11. Шевчук В. О. Вплив бюджету на макроекономічні показники / В. О. Шевчук, Р. І. Копич // Фінанси України. — 2010. — № 3. — С. 3—12.
 12. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 13. Офіційний портал Верховної Ради України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua/>

Джерело: відповідно до [7].

References:

1. Drachuk, Yu. V. (2005), "External debt within the framework of the Ukraine's financial policy", *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 10, pp. 3—8.
 2. Zapatrina, I. V. (2006), "Stabilization fund and development allocations", *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 3—20.
 3. Ivashina, O.F. (2009), *Instytualizatsiia ekonomichnoho rozvytku [Economic development institutionalization]*, Nauka I Osvita, Dnipropetrovsk, Ukraine.
 4. Liutyj, I. O. (2009), "Theoretical and methodological foundation of the state budget policy", *Finansy Ukrainy*, vol. 12, pp. 13—19.
 5. Muzyka-Stefanchuk, O. A. (2011), "Budget activity objectives with regards to the state budget policy", *Pravo i suspil'stvo: naukovyj zhurnal*, vol. 3, pp. 141—146.
 6. Nebrat, V. (2009), "State allocations and the government regulation: global trends and national issues", *Visnyk KNTEU*, vol. 2, pp. 12—19.
 7. Ohon', Ts.H. (2005), "Budget proceeds as the dominant factor for the state stability", *Finansy Ukrainy*, vol. 6, pp. 19—28.
 8. Pikhots'kyj, V. F. (2010), "Budget policy effectiveness as the socio-economic development instrument", *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 30—37.
 9. Radionov, Yu. D. (2011), "Budget allocations efficient spending issue", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 47—55.
 10. Kharazishvili, Yu. Liubich, O. (2006), "Budget deficit and macroeconomic indicators interdependence in Ukraine", *Ekonomika Ukrainy*, vol. 6, pp. 31—40.
 11. Shevchuk, V. O. Kopych, R. I. (2010), "Budget and its influence on the macroeconomic indicators", *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 3—12.
 12. Ukraine's state statistic service official website, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 3 April 2014).
 13. Verkhovna Rada of Ukraine official website, available at: <http://www.rada.gov.ua/> (Accessed 5 April 2014).

Стаття надійшла до редакції 14.04.2014 р.